

Пише: Мајкл Спенс
среда, 17 август 2011 14:04

Недавни драматични пад акција на берзама широм света представља одговор на комбинацију два фактора - економског фундаментализма и мера које су осмислили политичари. Стопе економског раста у Сједињеним Државама и Европи ниске су, чак ниже него што се очекивало, због чега прети опасност од великих потреса. Стагнација у једном делу света несумњиво ће изазвати последице у другом, укључујући и земље у успону, које су до сада, успевале да одрже високу стопу раста упркос лошој ситуацији у економски развијеним државама.

Али, „еластичност“ држава у развоју неће се проширити на Сједињене Државе и Европу које се боре са двоцифреном рецесијом. Смањење јавне потрошње у САД представља одраз све веће штедње, незапослености и фискалних невоља. Као резултат тога, велики сектор пружања услуга и трговински сектор више не могу да служе као „мотори“ раста и повећања стопе запослености. Да би се оснажио амерички извозни сектор потребно је уклонити неке од структуралних препрека.

Сведоци смо уравнотеженог смањења економског раста развијених држава (уз неколико изузетака), који је приметан у свим важним деловима глобалне привреде. Истовремено, пад вредности акција додатно ће смањити потражњу и раст, што повећава ризик од велике стагнације и изазива нове фискалне потресе. Имајући све то у виду, потребна је корекција цена, чиме би се успоставио склад са прогнозама у вези с глобалном економијом. Али, због мрачне ситуације треба очекивати нешто више од значајних корекција. Упркос „ревизији очекивања“, инвеститори све више губе поверење у делотворност одговора на кризу који су понудили политичари у Европи и САД. Постало је јасно да су структуралне препреке за повећање стопе економског раста упорно потцењиване, али није извесно да ли ће званичници успети да препознају критична питања и да ли ће имати политичку вољу да се ухвате у коштац са њима.

Пише: Мајкл Спенс
среда, 17 август 2011 14:04

Са ризиком ширења дужничке кризе суочена је и Европа. Камате на државне обвезнице Шпаније и Италије крећу се између шест и седам одсто, што се доживљава као зона опасности. Скроман раст вредности бруто домаћег производа тих држава, као и њихови дугови, намећу питања да ли су у стању да сопственим снагама стабилизују ситуацију и остваре економски раст. Случај Италије и Шпаније на најбољи начин разоткрива „рањивост“ Европе. Попут Грчке, Ирске и Португала, припадност еврозони онемогућава Италији и Шпанији да примене девалвацију, нити инфлацију, као могуће мере.

Европски политичари су у највећој мери усредсређени на смањење дефицита, а мало пажње обраћају на реформе или инвестиције усмерене на повећање економског раста. Осим тога, на нивоу Европске уније и даље не постоје усаглашене мере за излазак из зачараног круга повећања каматних стопа и смањења економског раста, с којим се суочавају Италија и Шпанија. Да би се ситуација стабилизовала, потребно је покренути делотворне мере унутар држава чланица ЕУ, као и на нивоу целе Уније, али не постоје наговештаји да ће се то ускоро догодити. Нестабилност која је недавно владала на тржиштима делимично је представљала одговор на очигледно повећање ризика од неадекватне политике или порицања постојања проблема.

Када је реч о Сједињеним Државама, могућност враћања дугова се већ дуго доводи у питање. Не постоји ништа у политичким дебатама које се воде у тој земљи што би сугерисало да ће бити остварен значајан економски раст и осмишљена стратегија за повећање стопе запослености. И мада неки верују да су буџетски резони довољан предуслов за побољшање стање, ипак, такав став није широко распрострањен, нити се одражава на ситуацију на тржиштима. Препреке за остварење економског раста се умногоме игноришу. Мало је оних који схватају да, уколико се не оствари напредак, потражња неће бити враћена на ниво пре избијања кризе. У ствари, домаћинства ће постати још штедљивија. Иако инфлација представља изазов у државама у развоју, главна опасност вреба од проблема с којима се суочавају развијене земље.

Аутор је добитник Нобелове награде за економију

(Данас)